

Tema ovoga broja časopisa Društvena istraživanja jest Međugeneracijska obiteljska solidarnost u Europi. Međugeneracijska obiteljska solidarnost konstrukt je koji uključuje odnose među članovima obitelji i njihovu međusobnu razmjenu: odnose baka i djedova i njihove unučadi, socijalnu podršku, kvalitetu bračnoga zadovoljstva, međugeneracijske razlike, važnost kvalitete odnosa starih osoba i njihove odrasle djece. Kvaliteta života starijih članova obitelji povezana je s reciprocitetom u odnosima: što su stariji uključeni u obitelj, to su zadovoljniji životom, a to se onda odražava na mlađe generacije, ali i obratno. Tekstovi u ovom tematskom broju objedinjuju suvremeni pogled na odnose u obitelji, opisane u modelu međugeneracijske solidarnosti američkoga znanstvenika Verna L. Bengtsona. Dimenzije modela jesu čestina kontakata, emocionalna blizina, sličnost u mišljenju, geografska blizina, primanje pomoći / davanje pomoći, kontakti, blizina, tj. čimbenici povezani s kvalitetom života u raznim razdobljima životnoga ciklusa pojedinca.

Međugeneracijska obiteljska solidarnost u Europi tema je COST (European Cooperation in Science and Technology) akcije IS1311 Intergenerational Family Solidarity across Europe (INTERFASOL), što financira Europska unija. Autori ovoga tematskog broja aktivni su znanstvenici s područja psihologije, sociologije i drugih polja društvenih znanosti, suradnici u COST-akciji u koju je uključeno stotinjak znanstvenika iz 28 zemalja (EU, Izrael i Turska). Cilj COST-projekta jest istražiti koncepte međugeneracijske obiteljske solidarnosti interdisciplinarnim pristupom, koristeći se kvalitativnim i kvantitativnim metodama.

U ovom tematskom broju Isabelle Albert i Dieter Ferring sa Sveučilišta u Luksemburgu prikazuju dio rezultata iz jednoga većeg istraživanja o međugeneracijskim odnosima. Naglasak je na međugeneracijskoj solidarnosti u odrasloj dobi i ulozi obiteljskih normi u međugeneracijskoj podršci i ambivalentnosti. Autori su na temelju rezultata istraživanja zaključili da su normativni aspekti međugeneracijske solidarnosti manje važni u usporedbi s afektivnim aspektima u predviđanju razmjene podrške između odrasle djece i njihovih roditelja. Međutim, obiteljske vrijednosti ipak imaju umjerenu moderacijsku ulogu u odnosu između razmjene podrške i ambivalentnosti. U radu Valentine Hlebec i Maše Filipović Hrast s Fakulteta društvenih znanosti Sveučilišta u Ljubljani govori se o karakteristikama i odrednicama međugeneracijskih financijskih transfera unutar obitelji koje se koriste mješovitom skrbi za starije osobe, pri čemu se mješovita skrb odnosi na kombinaciju formalne i neformalne skrbi, unutar dijada koje uključuju primatelja skrbi i obiteljskoga skrbnika. Rad se temelji na prvom slovenskom nacionalnom istraživanju korisnika socijalne skrbi i članova njihovih obitelji i pokazuje da su prihodi starijih osoba i iznos primljene skrbi važni za financijske tijekove prema gore (starijem roditelju) i prema dolje (od starijih roditelja). Andreja Brajša-Žganec, Ljiljana Kaliterna Lipovčan iz Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar i Ivana Hanzec s Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu na reprezenta-

tionom uzorku od 1000 hrvatskih građana podijeljenih u tri dobne skupine istražuju kako percepcija socijalne podrške dobivene iz raznih izvora (obitelj, prijatelji, značajni drugi) pridonosi subjektivnoj dobrobiti (sreći, životnom zadovoljstvu i zadovoljstvu pojedinim područjima života) tijekom života. Rezultati su analizirani multigrupnim strukturnim modeliranjem (SEM) i pokazali su da je u svim dobnim skupinama jedino percipirana socijalna podrška prijatelja značajno povezana s dobrobiti. Sudionici koji su percipirali veću i adekvatniju socijalnu podršku od prijatelja iskazali su više razine subjektivne dobrobiti. Ursula Trummer i Sonja Novak-Zezula iz Centra za zdravlje i migracije iz Austrije razmatraju međugeneracijsku solidarnost u obitelji migranata. Migrantice su polustrukturiranim dubinskim intervjuima, koji se temelje na kvalitativnoj metodologiji, ispitivane o njihovoj obiteljskoj strukturi, obiteljskom životu i obiteljskoj solidarnosti. Rezultati pokazuju da međugeneracijska obiteljska solidarnost migracijom slabi u smislu učestalosti kontakata te da prevladava visoka normativna solidarnost. Sve to rezultira osjećajem krivnje i neusklađenim obiteljskim vezama, a podrška roditeljima i rodbini iskazuje se slanjem novca i robe u domovinu.

Svjesni da su ovi radovi samo malen dio rasprava koje se danas vode u znanstvenoj zajednici o međugeneracijskoj obiteljskoj solidarnosti, nadamo se da će pridonijeti znanstveno utemeljenom rasvjetljavanju odnosa međugeneracijske solidarnosti u obitelji, a time pobuditi i daljnju pozornost znanstvenika za ovo područje.

Andreja Brajša-Žganec

The Theme

Intergenerational Family Solidarity across Europe is the theme of this issue of the journal Društvena istraživanja. Intergenerational family solidarity is a construct that includes relationships among family members and their mutual exchange: relations of grandparents and their grandchildren, social support, quality of marital satisfaction, intergenerational differences, the importance of the quality of relations of the elderly and their adult children. The quality of life of older family members is linked to reciprocity in relationships, the more involved the older members are in the family, the more satisfied with life they are; this is then reflected in different ways in the younger generations and vice versa. The texts in this issue combine a contemporary view of family relationships, described in the model of intergenerational solidarity by US scientist Vern L. Bengtson. The dimensions of this model are frequent contacts, emotional proximity, similarity in thought, geographical proximity, receiving help / helping, contacts, proximity, i.e. different factors associated with the quality of life at different periods of an individual's life cycle.

Intergenerational Family Solidarity across Europe is the theme of the COST (European Cooperation in Science and Technology) Action IS1311 Intergenerational Family Solidarity across Europe (INTERFASOL) funded by the European Union. The authors of this thematic issue are active scientists in the field of psychology, sociology and other fields of social sciences, as well as collaborators in the COST Action IS1311 involving hundreds of scientists from 28 countries (EU, Israel and Turkey). The aim of the COST project is to explore the various concepts of intergenerational family solidarity through an interdisciplinary approach, using qualitative and quantitative methods.

In this issue, Isabelle Albert and Dieter Ferring of the University of Luxembourg present some results from a larger research study on intergenerational relations with an emphasis on intergenerational solidarity in adulthood and the role of family norms in intergenerational support and ambivalence. Based on the results of this research, the authors conclude that normative aspects of intergenerational solidarity are less important compared to affective aspects when predicting support exchange between adult children and their parents, but that family values had a moderating role in the relation between support exchange and ambivalence. Valentina Hlebec and Maša Filipovič Hrast from the Faculty of Social Sciences of the University of Ljubljana analyse the characteristics and determinants of intergenerational financial transfers within families using mixed care for elderly people, where mixed care refers to a combination of formal and informal care for the elderly, within dyads comprising a care recipient and a family caregiver. The work is based on the first Slovenian national survey of social home care users and their family members, and suggests that the income of the elderly person and amount of care received are important for financial flows upward (to the elderly parent) and downward (from the elderly parent).

Andreja Brajša-Žganec and Ljiljana Kaliterna Lipovčan from the Institute of Social Sciences Ivo Pilar and Ivana Hanzec from the University Department of Croatian Studies, using a representative sample of 1000 Croatian citizens divided into three age groups, investigated how the perception of social support obtained from different sources (family, friends, significant others) contributes to well-being (happiness, life satisfaction and domain satisfactions) across the life span. The results were analysed by means of multiple group structural equation modelling (SEM) and showed that only the social support of friends was significantly associated with well-being across all age groups. Participants who perceived adequate social support from friends expressed higher levels of subjective well-being. Ursula Trummer and Sonja Novak-Zezula from the Centre for Health and Migration in Austria consider intergenerational solidarity in families of migrants. Through semi-structured in-depth interviews based on qualitative methodology, they explore family structure, family life, and family solidarity among migrants. Results show that intergenerational family solidarity is weakened by migration in relation to frequency of contacts and that high normative solidarity prevails. All this results in a sense of guilt and unmatched family obligations while support for parents and relatives is maintained by sending money and goods to the home country.

We are aware that these papers make up only a small part of the discussions on intergenerational family solidarity in today's scientific community. However, we hope that they will contribute to an improved scientific understanding of the relationships of intergenerational solidarity in the family, which could raise more attention among scientists in this field in the future.

Andreja Brajša-Žganec